

SFEERVERSLAG WERKPLAATS 5, 26 juni 2025

Inleiding

Op donderdag 26 juni 2025 vond de vijfde werkplaats van het dijkverbeteringsproject Lith-Bokhoven plaats. Het was een ander type werkplaats, omdat het projectteam veel informatie te delen had. Er werd deze keer niet gezamenlijk ontworpen, maar er was wel ruimte voor discussie. Op de agenda stonden de keuzes die de stuurgroep gemaakt heeft bij de afsluiting van de mogelijke alternatievenfase. Welke zaken zijn afgefallen, en wat gaat er mee naar de kansrijke alternatievenfase? Ook werd gereflecteerd op de werkplaatsen zelf, aan de hand van een enquête die de deelnemers hadden ingevuld.

Van elke werkplaats wordt een sfeerverslag gemaakt: een combinatie van foto's en een beschrijving van de hoofdlijnen van dat wat besproken en behandeld is tijdens de werkplaats. Het sfeerverslag is ter informatie, en is samen met de posters en presentatie op de projectpagina te vinden. De resultaten van de werkplaats worden door het projectteam verwerkt in het ontwerp. Als u iets opvalt in dit verslag, of u wilt er op reageren, neem dan contact op met Sjors Hoek, via shoek@aaenmaas.nl of 06-20092364.

Terugkoppeling stuurgroepbesluiten

Na de inloop begon om 19.00 uur het programma. Jetske Vaas (omgevingsmanager) opende de avond en heette iedereen welkom. Zij lichtte toe dat de mogelijke alternatievenfase was afgesloten, en de kansrijke alternatievenfase begonnen. Vervolgens nam Tim Smit (omgevingsmanager) het woord en blikte terug op de vorige werkplaats van 26 maart, waarin de mogelijke alternatieven centraal stonden. Tijdens die bijeenkomst was er bij nader inzien wel erg veel informatie in één keer gedeeld, waarover het niet eenvoudig was direct een mening te vormen. Ook kwam naar voren dat het soms lastig is om over het ontwerp in jouw buurt te praten met mensen die daar niet wonen. Daar stonden we bij de uitkomsten van de enquête verder bij stil.

Sinds de vorige werkplaats heeft de stuurgroep besluiten genomen over wat er meegaat van de mogelijke alternatieven naar de kansrijke alternatieven. Tim lichtte dat toe, en in dit verslag staat een aantal zaken beschreven. In de powerpointpresentatie op de website staat het volledige overzicht.

In dijkdorp Lith is de variant van het gezamenlijk ophogen van dijk én bebouwing afgefallen, en in Oud-Empel het aanleggen van een nieuwe kering tussen het dorp en de zuidelijker gelegen woonwijk Maaspoort. In Henriëttewaard worden drie verschillende tracés met een andere inrichting van het gebied uitgewerkt. Het tracé langs de Maas waarbij het fort Crèvecoeur binnendijs zou komen te liggen, is afgefallen. In de stuurgroep is de wens om een andere verkeersindeling op de dijk serieus te onderzoeken bekrachtigd door de partners, en daarom werden er recent verkeerstellingen uitgevoerd door beide gemeenten.

Tim stond ook stil bij een vraag gesteld vanuit Bokhoven, namelijk of Bokhoven niet buiten dit project gehouden kon worden en bij de volgende dijkversterking opgepakt. De stuurgroep gaat na de zomer in gesprek met Bokhovenaren tijdens een aparte bijeenkomst, alvorens hierover een besluit te nemen.

De stuurgroep heeft vastgesteld dat er twee kansrijke alternatieven voor het project uitgewerkt gaan worden. We staan nu aan het begin daarvan, en in de zomer zal nog veel ontworpen worden. Er waren dus nog geen complete ontwerpen om te delen, maar wel de hoofdlijnen van de twee kansrijke alternatieven. De één zal zich richten op het behoud van huidige kwaliteiten en waarden, en de ander op de toekomst. Daarnaast is voor een flink deel van het gebied al ingeschat dat een binnenwaartse of buitenwaartse grondoplossing passend is (zie slide met "logische lijn"). Dat volgt uit de redeneerlijn van het waterschap, die technisch manager Patrick Dobber tijdens werkplaats 3 op 13 februari j.l. heeft toegelicht. Vanuit die redeneerlijn gaat de voorkeur uit naar een oplossing naar binnen (richting Den Bosch), uitgevoerd in grond. Alleen als dat niet past, wordt buitenwaarts overwogen (richting de Maas), eveneens in grond. En mocht ook dat niet kunnen, dan wordt een constructie overwogen. Als binnenwaarts of buitenwaarts zeer waarschijnlijk lijkt, dan stond dat aangegeven op de kaart in respectievelijk donkergroen of lichtgroen. De lijn is geen precies ruimtebeslag maar een indicatie van de oplossing. Dus als de kleur over een woning heen is ingetekend, betekent dat niet per se dat de dijk ook zover komt. De stukken waar geen groene streep staat, zijn stukken waar noch binnenwaarts, noch buitenwaarts lijkt te passen. Daar zou mogelijk een constructie nodig kunnen zijn, maar daar wordt nader naar gekeken. In de kansrijke alternatievenfase wordt ook nog verder gerekend aan de waterveiligheidsopgave, en de logische lijn steeds verder ingekleurd.

Na dit verhaal van Tim volgden er veel vragen en opmerkingen uit de zaal. Sommige deelnemers uitten teleurstelling, bijvoorbeeld dat over ingebrachte ideeën voor wandelpaden nog niet besloten was. Tim lichtte toe dat het ontwerp van grof naar fijn steeds verder uitgewerkt gaat worden, en zaken als wandelpaden dus later een plek krijgen. Ook waren er kritische vragen vanuit Lith en Oud-Empel over de grondoplossingen, en impact daarvan op uitzicht en woongenot. Er is ruim de tijd genomen voor het bespreken van de zorgpunten, en de gesprekken zijn veelal na de pauze doorgezet. Er waren ook zorgen vanuit de bewoners over hoeveel invloed zij hebben, en of uiteindelijk financiële overwegingen niet doorslaggevend zijn. Het projectteam begrijpt die zorg, maar ziet bij andere projecten zoals Meanderende Maas dat kwaliteit en omgevingsbelang wel degelijk een grote rol spelen. Uiteindelijk is het gesprek plenair afgesloten, omdat er na de pauze nog ruim de tijd zou zijn om dat voort te zetten in kleinere groepen.

Uitkomsten enquête over werkplaatsen

Sjors koppelde vervolgens de resultaten uit de enquête terug, waarin drie vragen gesteld waren: wat moet bij de werkplaatsen worden behouden, wat moet worden verbeterd, en wat moet er niet meer gebeuren? Ook hebben de deelnemers een cijfer gegeven, en de werkplaats scoort gemiddeld een 8. In de powerpointpresentatie staan alle verschillende reacties, geanonimiseerd. We stonden stil bij een aantal ingebrachte punten.

Deelnemers hadden aangegeven dat persoonlijke belangen minder op de voorgrond moesten staan. Dat leidde tot een levendige discussie tussen deelnemers onderling. Sommigen vonden dat je eigen belang juist relevant was om in te brengen, en anderen dat je eigen belang zo min mogelijk naar voren moest komen. Een suggestie van een deelnemer om tijdens de werkplaats iedereen vooral over het eigen gebied na te laten denken, kreeg als tegenwerping dat je dan juist de interessante blik van buiten verliest. Dit blijft een spanningsveld, en daarom goed om ons bewust van te zijn.

Ook was er behoefte aan een uitgebreidere terugkoppeling over wat er in het ontwerp is gebeurd sinds de vorige werkplaats. Vaak wordt vooral op hoofdlijnen stilgestaan bij de voortgang, omdat er zoveel mogelijk tijd voor gezamenlijk ontwerpen gemaakt wordt. Het projectteam neemt de behoefte aan meer terugkoppeling mee. Er was ook voorgesteld om bijeenkomsten te verlengen, zodat er minder tijdsdruk zou zijn. Dat vond ongeveer de helft van de aanwezigen een goed idee, en dus ook een flink aantal niet.

Tot slot werd er stilgestaan bij de inbreng van één persoon die aangaf dat het leek alsof sommige zaken onbespreekbaar waren. Het bleek te gaan om het eerder besproken onderwerp van Bokhoven, en de deelnemer voelde dit inmiddels niet meer zo. Het projectteam benadrukte dat ze alles bespreekbaar vindt binnen de werkplaats, en er graag voor zorgt dat de deelnemers dat ook zo ervaren.

Vervolg

Hierna lichtte Jetske het vervolg toe. In het najaar zal er weer een werkplaats plaatsvinden, en 4 augustus gaat de Notitie Reikwijdte en Detailniveau (NRD) voor 8 weken ter inzage. In de NRD staat beschreven hoe de milieu-effecten van het ontwerp in kaart gebracht en

afgewogen gaan worden. Ook staan de mogelijke alternatieven en de kansrijke alternatieven beschreven. Tijdens de terinzagelegging zullen inloopmomenten georganiseerd worden om vragen te stellen. Communicatie hierover en over hoe een reactie in te dienen volgt nog in de nieuwsbrief en lokale media.

Mini-informatiemarkt

Na de pauze werd op drie plekken het gesprek voortgezet. In één hoek konden deelnemers al hun vragen over hoogwaterveiligheid stellen aan technisch manager Patrick Dobber en assistent technisch manager Laura Halbmeijer. Deelnemers vroegen bijvoorbeeld naar de voor- en nadelen van demontabele oplossingen, of waarom de hoogte-opgave nog niet zeker is. Ook waren er veel vragen over specifieke locaties, en hoe de dijk daar versterkt zou worden. Deels konden Patrick en Laura dat toelichten, maar er zijn ook nog veel plekken langs de dijk waar nader onderzoek én het afwegen van opties nodig is.

Met Tim gingen deelnemers in gesprek over kansrijk alternatief A, “lange termijn voorop”. Het was bij dit alternatief wat rustiger en er kwamen vooral algemenere vragen aan de orde. Zoals de vraag hoe we omgaan met ontwikkeling van nieuw bos, en de behoefte om concreter te worden ten aanzien van wandelroutes langs de dijk. In de komende werkplaatsen komen we hier op terug op basis van een verdere uitwerking van de kansrijke alternatieven.

Met Jetske konden deelnemers in gesprek over kansrijk alternatief B, “belangen en waarden van nu voorop”. De meeste posters vonden de deelnemers voor zich spreken, maar er waren veel verduidelijkende vragen over de kaart met de “logische lijn”: waarom was op een bepaalde plek een oplossing naar buiten logisch, of juist naar binnen? En waarom was de oplossing voor sommige locaties nog niet duidelijk? Jetske lichtte toe dat op basis van de redeneerlijn voor dijkversterkingen, die ook staat weergegeven op de poster, de voorkeur uit gaat naar een oplossing in grond. Afhankelijk van aanwezige bebouwing en waarden lijkt het voor een deel van het traject duidelijk dat er naar binnen of juist naar buiten versterkt kan worden. En voor alle plekken waar aan geen van beide zijden van de dijk ruimte is voor een versterking in grond, staat op deze kaart nog niets weergegeven. Daar wordt in de KA-fase nader naar gekeken, maar het zou kunnen dat er dan nog steeds stukken zijn waar nader onderzoek en ontwerp nodig is.

Ook waren er vragen over de samenwerking met de gemeentes rondom verkeer: wie besluit eigenlijk hoe de weg wordt ingericht? Jetske lichtte toe dat uiteindelijk de gemeenten eigenaren van de weg zijn, en zij mogelijk voor een deel van de financiering aan de lat staan. Maar het projectteam werkt wel nauw samenwerkt met de gemeente, en in de stuurgroep nemen de waterschapsbestuurder en gemeentelijke bestuurders gezamenlijk besluiten. We gaan op een later moment daarom graag in een werkplaats met de gemeenten samen over dit thema verder in gesprek.

Drankje en napraten aan de bar

Op sommige plekken was het gesprek om 21.30 uur nog in volle gang. Er was deze keer geen plenaire terugkoppeling, dus werd iedereen met zachte doch dwingende hand richting een afronding en drankje bij de bar geleid, waar ruimte was om gesprekken nog even voort te zetten.